

Stenogrammid

XII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 10.02.2014, 15:00

Toimetatud

15:00 Istungi rakendamine

1. 15:13 Arupärimine vajaduspõhise õppetoetuse kohta (nr 376)

2. 15:42 Arupärimine erikoolide probleemide kohta (nr 380)

3. 16:10 Vaba mikrofon

15:00 Istungi rakendamine

14:58 Esimees Ene Ergma

Tere päevast, lugupeetud Riigikogu! Tere päevast, austatud haridus- ja teadusminister! Alustame Riigikogu täiskogu VII istungjärku neljanda töönädala esmaspäevast istungit. Nüüd on võimalik üle anda eelnõusid ja arupärimisi. Kõigepealt palun kõnepulti Vabariigi Valitsuse esindaja Heili Tõnissoni!

15:00 Valitsuse esindaja Heili Tõnisson

Austatud proua esimees! Hea Riigikogu! Vabariigi Valitsus algatab täna kaks seaduseelnõu. Esiteks, maksuasjades vastastikuse haldusabi konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust rahandusminister Jürgen Ligi. Teiseks, välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu. Seaduseelnõu menetlemisel Riigikogus esindab Vabariigi Valitsust haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo. Aitäh!

15:00 Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Heljo Pikhof!

15:01 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Mul on au anda haridusministrile üle arupärimine haridusliku erivajadusega laste toetamise teemal. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse kohaselt on haridusliku erivajadusega õpilased lisaks nendele, kelle erivajaduse on tinginud puue või tervises seisund, ka need, kellel esinevad õpiraskused, käitumis- ja tundeeluhäired, kes on pikka aega koolist puudunud või kes ei valda piisavalt kooli õppekeelt ning võivad seetõttu vajada tugipersonali ja spetsiaalse ettevalmistusega pedagooge. Ainuüksi aastatel 2006–2010 langes põhikooli viimasest astmest välja 1437 poissi, lisaks ka 543 tüdrukut. Väljalangemine jätkub. Meie õpilaste hulk aina kahaneb, mida paraku saadab erivajadusega, sh psüühika- ja käitumishäirega laste osa kasv. 2014. aasta 1. septembriks moodustatakse igasse maakonda vähemalt üks nõustamiskomisjon, mis peaks lahendama paljusid probleeme, nagu on öeldud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 50 lõikes 1. Kuid kahjuks toimub nõustamiskeskustes teise astme nõustamine. Praxise uuringu põhjal eelistavad koolide ja lasteaedade juhid ning õpetajad seda, et tugispetsialist oleks olemas igas asutuses. Siit tuleneb meie esimene küsimus, miks eelistatakse riiklikult toetada just teise tasandi nõustamist. Sellele lisaks on meil veel viis küsimust. Aitäh!

15:02 Esimees Ene Ergma

Aitäh! Palun, kolleeg Viktor Vassiljev!

15:03 Viktor Vassiljev

Proua juhataja! Head kolleegid! Me oleme kirjaoskajad inimesed, nii nagu enam-vähem kõik Eesti elanikud, kes ei ole mitte väikelapsed. Me loeme lehti, kuulame uudiseid ja teame, mida on Riigikontroll avastanud seoses e-tervise infosüsteemiga ja milles Riigikontroll Sotsiaalministeeriumi süüdistab. Mõni minut tagasi lõppes riigieelarve kontrolli erikomisjoni avatud koosolek, kuhu olid kutsutud haiglate, e-tervise infosüsteemi, Sotsiaalministeeriumi ja veel mitme osapoole esindajad. Koosolekul üritati probleemistikust ülevaadet saada. Asi läks aga selles suunas, et hakati lihtsalt üksteist süüdistama. Haiglad süüdistasid sihtasutust, sihtasutus süüdistas ministeeriumi ja ministeerium süüdistas nii sihtasutust kui ka haiglaid. Üldiselt, lugu on segane. Just nimelt selle pärast esitabki Keskerakonna fraktsioon sotsiaalministrile arupärimise e-tervise infosüsteemi kohta. Miks ei ole e-tervise infosüsteem rakendunud hoolimata sellest, et planeeritud 2,8 miljoni euro asemel on kulutatud umbes 15 miljonit eurot? Me tahame ministrilt teada, miks ei ole Sotsiaalministeerium taganud piisavat järelevalvet. Meid huvitab, millised on edaspidised sammud. Kas on plaanis kulutada veel 15 miljonit eurot või kuulutatakse projekt läbikukkunuks? Millise hinnangu annab minister nii Sotsiaalministeeriumi kui ka Eesti E-tervise Sihtasutuse tegevusele? Aitäh!

15:04 Esimees Ene Ergma

Aitäh! Juhatuse nimel olen vastu võtnud kaks seaduseelnõu ja kaks arupärimist. Kui seaduseelnõud vastavad Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele, otsustab juhatus nende menetlusse võtmise kolme tööpäeva jooksul. Kui arupärimised vastavad sellele seadusele, edastan need otsekohe adressaatidele. Järgnevad teated. Riigikogu juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud ja määranud neile juhtivkomisjonid. Esiteks, Riigikogu põhiseaduskomisjoni s.a 29. jaanuaril algatatud kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon. Teiseks, Riigikogu väliskomisjoni s.a 29. jaanuaril esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee Eesti delegatsiooni moodustamine" muutmise" eelnõu, mille juhtivkomisjon on väliskomisjon. Kolmandaks, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni s.a 30. jaanuaril algatatud kodakondsuse seaduse § 29 muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjon on põhiseaduskomisjon. Riigikogu juhatus on edastanud Vabariigi Valitsuse 30. jaanuaril ja 6. veebruaril esitatud eelnõud Euroopa Liidu asjade komisjonile. Esiteks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetluse määrust. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja määruse eelnõu kohta arvamust andma õiguskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 13. veebruar kell 16. Teiseks, menetlusõiguste pakett. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade, direktiivide ja soovitude eelnõude kohta arvamust andma õiguskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 13. veebruar kell 16. Kolmandaks, nõukogu direktiivi eelnõu, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2011/96/EL eri liikmesriikide ema- ja tütarettevõtjate suhtes kohaldatava ühise maksustamissüsteemi kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja direktiivi eelnõu kohta arvamust andma rahanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. veebruar kell 16. Neljandaks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja direktiivi eelnõu kohta arvamust andma õiguskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. veebruar kell 16. Viiendaks, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi eelnõu tollieeskirjade rikkumisi ja asjaomaseid karistusi käsitleva liidu õigusraamistiku kohta. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade ja direktiivi eelnõu kohta arvamust andma majanduskomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. veebruar kell 16. Kuuendaks, uuendtoidu, loomade kloonimise ja kloonloomadest saadud toidu turulelaskmise pakett. Riigikogu juhatus on määranud Vabariigi Valitsuse seisukohtade, määruse eelnõu ja direktiivide eelnõude kohta arvamust andma maaelukomisjoni. Arvamuse esitamise tähtaeg on s.a 20. veebruar kell 16.

Olen edastanud Riigikogu liikmete arupärimise sotsiaalminister Taavi Rõivasele.

Tähelepanu, teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 88 Riigikogu liiget, puudub 13.

Palun! (Vahele hüüe saalist.) Nii. Kas peab juhataja vaheaja võtma? Üks moment, me kontrollime veel üks kord. Ma tühistan selle kohaloleku kontrolli.

Palun teeme veel üks kord kohaloleku kontrolli! (Naer. Sumin.) Masin läks hääletuse peale kohe tööle. Head kolleegid, ka selle hääletuse me tühistame.

Järjekordselt teeme palun kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

Läheme selle nädala päevakorra kinnitamise juurde. Panen selle nädala päevakorra kinnitamise hääletusele. Palun hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastu oli 1, erapooletuks ei jäänud keegi. Nädala päevakord on kinnitatud.

---

1. 15:13 Arupärimine vajaduspõhise õppetoetuse kohta (nr 376)

15:13 Esimees Ene Ergma

Alustame tööd selle nädala päevakorra punktidega. Algab arupärimistele vastamine. Esimene arupärimine on Riigikogu liikmete Yana Toomi, Viktor Vassiljevi, Urbo Vaarmanni, Eldar Efendijevi, Enn Eesmaa, Peeter Võsa, Lauri Laasi, Vladimir Velmani, Valeri Korbi, Mailis Repsi ja Ester Tuiksoo 13. jaanuaril esitatud arupärimine vajaduspõhise õppetoetuse kohta. Palun kõnepulti kolleeg Yana Toomi!

15:13 Yana Toom

Austatud proua eesistuja! Austatud minister! Head kolleegid! Meie arupärimine käsitleb vajaduspõhist õppetoetust. Kõrgharidusreformi käigus muudeti õppetoetuste süsteemi ja sellest õppeaastast alates on vähekindlustatud peredest pärit üliõpilastel võimalik taotleda vajaduspõhist õppetoetust. Selle eraldamisel võetakse aluseks üliõpilase keskmine sissetulek, mille arvestamise aluseks on tudengi ja tema perekonnaliikmete tulumaksuga maksustatud tulu eelmisel kalendriaastal. Eelmise aasta tuludeklaratsiooni alusel perekonna sissetuleku arvutamine ei anna aga adekvaatset pilti pere sissetulekust sel hetkel, mil üliõpilane vajaduspõhist õppetoetust taotleb. Probleem peitub veel asjaolus, et vajaduspõhise õppetoetuse arvestamisel loetakse üliõpilase perekonnaliikmeteks tema vanemad, alaealised õed ja vennad, poolõed ja -vennad, silmas ei peeta aga tuluallikaid ühiselt kasutavat leibkonda. Paljude tudengite vajaduspõhise õppetoetuse taotlus on tagasi lükatud just seetõttu, et rahvastikuregistri andmete põhjal on üliõpilasel vanem, kes eelduste kohaselt peaks oma last toetama (nii arvatakse õppetoetuste ja õppelaenu seaduse ning maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirjas), kuid tegelikult seda ei tee. Lisaks on jäänud vajaduspõhise õppetoetuse taotlejate arv oodatust tagasihoidlikumaks. Põhjuseks on toodud üliõpilaste vähene informeeritus. Neil põhjustel on vajaduspõhisest õppetoetusest ilma jäänud umbes 3000 üliõpilast. Seoses sellega esitasime härra Aaviksoole kolm küsimust, mida ma ette lugema ei hakka. Loodan, et minister teeb seda ise. Aitäh!

15:14 Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Yana Toom! Palun vastamiseks kõnepulti haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo!

15:15 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Lugupeetud eesistuja! Head rahvasaadikud! Enne kui ma vastan konkreetsetele küsimustele, ütlen paar sõna sissejuhatuses. Ülikooliseaduse muudatustega seati sisse tasuta kõrgharidus ja ligipääsu õppemaksuta kvaliteetsele kõrgharidusele sai täiendavalt enam kui 4000 noort, mis minu arvates on oluliselt parandanud Eesti inimeste võimalust teostada oma õigust omandada head kõrgharidust. Lisaks sellele, erinevalt varasemast praktikast, kui ette olid nähtud üsna tagasihoidlikud tulemuspõhised stipendiumid, nähakse nüüd esimest korda ette vajaduspõhised õppetoetused, mis meie hinnangul võimaldavad rohkem kui kolmandikul õppima asunud üliõpilastest saada kuni 220 euroni ulatuvaid toetusi. Ka see meede on tuntavalt kasvatanud ligipääsu kõrgharidusele, eriti sotsiaalselt ja majanduslikult nõrgematest pere- ja leibkondadest pärit üliõpilaste puhul. Seepärast olen ka praegu veendunud, et need meetmed on olnud oluline panus nii Eesti haridus- kui ka pere- ja sotsiaalpoliitikasse.

Nüüd küsimused ja vastused. Esimene küsimus: "Üliõpilasel on õigus taotleda vajaduspõhist õppetoetust kaks korda aastas. Samas võib tudengi majanduslik olukord vahepeal drastiliselt muutuda. Olete öelnud (Riigikogu infotund 11.12.2013), et tudengi majandusliku olukorra muutumisel on ülikoolidele jäetud väike puhver erandite käsitlemiseks. Palun selgitage, kuidas niisugune puhver töötab, kui palju rahalisi vahendeid on selleks eraldatud ja kui suur arv tudengeid on sellest jooksvalt abi saanud?" Ka siin on asjakohane kõigepealt üldisem märkus. Vajaduspõhine õppetoetus ei ole mõeldud üliõpilase palgana. See on mõeldud selleks, et toetada neid üliõpilasi, tagades toimetulekuks minimaalselt vajalikud vahendid, kellel muidu oleks kõrgharidusõppes õppimist alustada raske või kelle muud sissetulekuallikad ei võimaldaks normaalset äraelamist. Erakorraliste olukordade puhul tuleb arvestada, et perekonna majandusliku seisundi halvenemist ei tule leevendada õppetoetustega, vaid selleks tuleb kasutada muid kohaliku omavalitsuse hallatavaid sotsiaaltoetuste ja -teenuste skeeme. Samuti on arusaadav, et igasugune sissetulekute hindamine peab haarama teatud perioodi. Seda perioodi valides on vaja arvestada kahte asjaolu. Esiteks peaks see periood adekvaatselt kajastama üliõpilase või tema perekonna sissetulekut teatud ajavahemikul ning teiseks peaks seda saama mõistlike vahenditega administreerida ja hallata. Valisime pärast konsultatsioone Maksu- ja Tolliameti ning Sotsiaalministeeriumiga selle lähenemise, et tulusid hinnatakse riiklike registrite alusel ja nendes olevate andmete põhjal. See võimaldab leibkonna, perekonna või üliõpilase majanduslikku seisukorda hinnata piisava usaldusväarsusega ja väikese administratiivse koormusega. Selle ajavahemiku muutmine eeldab administratiivset lisaaparaati ja on seotud üsna suure bürokraatiaga. Bürokratia aga maksab ja nende kulude võrra väheneb seetõttu see ressurss, mida on võimalik eraldada üliõpilaste toetamiseks. Juba seaduseelnõu arutelu ajal ja mitmel arutelul olen siit kõnepuldist öelnud, et oleme leidnud optimaalse tasakaalupunkti, võttes aluseks arusaama, et vajaduspõhine õppetoetus on perekonna toetus, mis lähtub registrites kirjas olevast eelmise aasta sissetulekust. Selle põhjal olemegi seda õppetoetust juba ühe semestri vältel jaganud. Haridus- ja Teadusministeerium on igal aastal eraldanud õppeasutustele vahendeid põhi- ja täiendavate õppetoetuste maksmiseks. Toetuste suurus lepitakse Haridus- ja Teadusministeeriumi ning õppeasutuse vahel sõlmitud lepingus kokku ning see on tuletatud õppeasutuses täiskoormusega õppivate üliõpilaste arvust. Õppetoetuste ja õppelaenu seaduse § 5 lõike 5 kohaselt on õppeasutusel võimalik kuni 50% põhitoetuse fondi vahenditest suunata õppeasutuse moodustatud eritoetuse fondi. Fondi kasutatakse üliõpilaste õpingute jätkamist takistavate olukordade leevendamiseks. Eritoetuse fondi kasutamise korra kinnitab õppeasutuse ehk kõrgkooli nõukogu ja teeb seda koostöös üliõpilasesindusega. Tõsi, nimetatud fondist saavad toetust taotleda üliõpilased, kes asusid õppima enne 2013/14. õppeaastat, ning seda toetust makstakse kuni 2015/16. õppeaasta lõpuni. Üliõpilastele, kes immatrikuleeriti alates 2013/14. õppeaastast ning kellel on õigus taotleda vajaduspõhist õppetoetust, nimetatud fondist toetuse taotlemine ei laiene. Suure vajaduse korral on õppeasutustel võimalik oma üliõpilasi toetada tegevustoetuse raames eraldatavatest vahenditest. Pärast esimest taotlusvooru analüüsimise tulemusi ja erijuhtumeid. Kui tõepoolest ilmneb tungiv vajadus erifondi laiendamise järele, siis oleme valmis koos üliõpilaskondadega seda kaaluma. Senised andmed ei ole näidanud, et sellist täiendust oleks vaja.

Teine küsimus: "Väga paljud üliõpilased on vajaduspõhisest toetusest ilma jäänud, kuna toetuse taotlemisel võetakse aluseks perekond, mitte aga igapäevaselt ühiselt majandav leibkond. Samas on teada väga palju juhtumeid, kus üks bioloogilistest vanematest oma last ei toeta ja pole ka seda kunagi teinud. Mida plaanite süsteemi paindlikumaks muutmise ja vajaduspõhise õppetoetuse õiglasemaks muutmise eesmärgil ette võtta?" Meile ei ole teada, et väga paljud üliõpilased oleksid vajaduspõhisest toetusest ilma jäänud. Toetust on jagatud seaduste ja neis kehtestatud reeglite järgi. Ainus suurem probleem on olnud see, et mitmel põhjusel on paljud üliõpilased kas loobunud toetuse taotlemise lõpuleviimisest või ei ole taotlust üldse esitanud. Olen korduvalt selgitanud, miks võetakse taotluse hindamisel aluseks perekond, mitte leibkond. Üks ja kõige olulisem põhjus on see, et leibkonna määramine on seotud äärmiselt suure ja kuluka bürokraatiaga ning arvestades meil kasutusel olevat isikute elukoha registreerimise praktikat on selle süsteemiga lihtne manipuleerida. Seetõttu, nagu te väga hästi teate, on Riigikogu võtnud vastu seaduse, millest tulenevalt analüüsitakse üliõpilase sissetulekut lähtudes perekonnast, mitte leibkonnast. Sellest tulenevalt ei planeeri Haridus- ja Teadusministeerium esialgu muuta üliõpilase sissetuleku kindlaksmääramisel arvestatavate isikute ringi, välja arvatud menetluses olevad erandid, mis puudutavad üldhariduskoolides õppivaid üle 18-aastaseid pereliikmeid. Ministeerium on seisukohal, et olemasolev süsteem võimaldab toetada tegelikult toetust vajavaid üliõpilasi, kelle juurdepääs kõrgharidusele ilma toetuseta oleks küsitav.

Kolmas küsimus puudutab üliõpilaste informeerimist vajaduspõhise õppetoetuse taotlemisest. Oleme sellise kampaania käivitanud. Usun, et ka Riigikogu liikmed on raadios ja muudeski meediakanalites tähele pannud üleskutset seda toetust taotleda. Vastuse, kas üliõpilasel on õigus toetust saada või mitte, saab üsna operatiivselt ja taotlemine ei nõua ülemäära aega ega energiat. Kampaania maksab suurusjärgus 5000 eurot. Täna teid tähelepanu eest!

15:24 Esimees Ene Ergma

Suur tänu, lugupeetud haridus- ja teadusminister! Asume küsimuste juurde. Palun, kolleeg Yana Toom!

15:25 Yana Toom

Ma täna, proua eesistuja! Hea minister! Toon näiteks ühe konkreetse juhtumi. Üks neiu, kellel on ema ja kasuisa, astus sel aastal Tartu Ülikooli. Kasuisa on pensionär ja leibkonna sissetulek on väga väike. See neiu ei saa vajaduspõhist õppetoetust sel põhjusel, et tal on Austraalias isa, kes väidetavalt on rikas. Kuidas sellisel juhtumil peaks toimima? Kas see puhver, mida te kirjeldasite, laieneb sellistele juhtumitele või mitte? Selliseid näiteid on veelgi, ma võin teile saata kohe terve pataka. Aga see näide oli ühe konkreetse inimese kohta. Mida teha? Tegemist pole pere, vaid leibkonnaga ja see leibkond on vaene.

15:26 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Aitäh! Olge nii hea, saatke see patakas mulle! Ma töotan selle läbi ja annan teile siis vastuse.

15:26 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jaak Allik!

15:26 Jaak Allik

Lugupeetud minister! Te olete korduvalt rääkinud, et teistsugune süsteem tooks kaasa tohutu bürokraatliku aparadi loomise. Sotsiaaldemokraadid teatavasti pakkusid ideena välja, et võiks üliõpilasi usaldada ja piirduda tagantjärele toimuva pistelise kontrolliga maksuameti registrite alusel, kusjuures reeglite rikkumine tooks kaasa väga karmid sanktsioonid. Miks te arvate, et üliõpilased tahavad ennast vaesemaks valetada, eriti kui see toimub kaasüliõpilaste arvel? Sel juhul käivituks kindlasti ju ka üliõpilaskonna enda sotsiaalne kontroll. Mina ei arvaks siiski tulevastest spetsialistidest nii halvasti.

15:27 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Aitäh! Ka mina ei arva üliõpilastest halvasti. Aga mis puudutab toetuste n-ö avansina väljamaksmist ja tagantjärele karmide sanktsioonide rakendamist, siis vaadake neid riske, mis sellega seotud on. Raha tagasi nõuda, kui see on juba ära kulutatud, on ka siis, kui tagasinõudmine on õigustatud ja võib-olla üliõpilasele isegi arusaadav, üsna keerukas nii psühholoogiliselt kui ka materiaalselt. See on põhjus, miks tavaliselt menetletakse kõiki toetusi ikkagi ennetavalt, mitte tagantjärele. Usun, et ka üliõpilaste puhul ei ole see praktika kohatu. Sel põhjusel on Haridus- ja Teadusministeerium seisukohal, et vähese bürokraatiaga ja riiklikel registritel põhinev süsteem on proportsionaalne ja õiglane eelkõige just üliõpilaste suhtes.

15:28 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Reps!

15:28 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esinaine! Hea minister! Kui me vaatame üleüldse meie toetusi, mille hulka võiks kindlasti arvestada ka vajaduspõhise õppetoetuse, siis näeme, et need on ikkagi leibkonnapõhised. Perekonna mõistest lähtuv toetus on vähemalt sotsiaalsüsteemis üsna haruldane. See ongi kõige rohkem küsimusi ja hämmeldust tekitanud ning seetõttu on tekkinud ka segadus. Kui me eelnõu menetlesime, siis ka kõige pessimistlikuma hinnangu põhjal arvasime, et neid üliõpilasi, kes vajavad vajaduspõhist õppetoetust, on umbes 5000. Väljamakseid on aga tehtud palju vähem. Mida teie ministrina peate selle peamiseks põhjuseks? Millest see tuleneb?

15:29 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Nagu juba öeldud ja mitte esimest korda siin saalis, peamine põhjus on see, et üliõpilased seda toetust ei taotlenud. Ma usun, et nende meetmete tõttu, mida me oleme praktika põhjal võtnud, näeme pärast juba alanud semestrit, et taotlejate arv kasvab. Muuseas, sellele seisukohale andis tuge küsitlus, mille tulemused avaldas tänane Eesti Päevaleht. Nendest järeldub, et üliõpilase keskmine netosissetulek on 545 eurot, mis ületab 90 euroga Eesti miinimumpalka. Samas artiklis on näidatud, et neid üliõpilasi, kelle sissetulek jääb alla 300 euro kuus, on 34% ehk umbes üks kolmandik, mis vastab enam-vähem sellele hinnangule, mis Haridus- ja Teadusministeeriumil oli vajaduspõhiste õppetoetuste sisseseadmisel. Usun, et umbes selline on toetatavate üliõpilaste osa ka pärast seda, kui sellel semestril üliõpilasi veel lisaks informeeritakse.

15:30 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Jevgeni Ossinovski!

15:30 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Lugupeetud minister! Ma pöördun tagasi erifondi juurde. Minu küsimus on seotud nende üliõpilastega, kelle majanduslik olukord tuntavalt halveneb. Siis, kui selle toetuse sisseseadmist arutati, oli ju mitmeid ettepanekuid, mis ei oleks bürokraatiat suurendanud, vaid oleksid näiteks sätestanud juhud, kui üliõpilasel oleks võimalik erakorraliselt seda toetust saada, näiteks toitja kaotuse puhul või muudel sellistel juhtudel. Siis jäi kõlama ministeeriumi väide, et kõik need küsimused saab lahendada tulemuslepingute raames ja ülikoolid nõustuvad erifonde looma. Ma ei ole ka suuremate ülikoolide kodulehtedelt selle kohta infot leidnud. Kas ma sain õigesti aru teie tänastest sõnadest, et tegelikult ei ole neid fonde siiani loodud ja nendel üliõpilastel, kelle majandusolukord on vahepeal tuntavalt halvenenud, on praegu ainuke võimalus taotleda toimetulekutoetust?

15:31 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Nagu juba öeldud, on põhimõtteline seisukoht, et õppetoetus ei ole ette nähtud erakorraliste majandusraskuste leevendamiseks. See on põhimõtteline poliitiline valik. Erakorraliste olukordade lahendamiseks on riiklikud meetmed olemas. Küsimus on selles, kas oleks vaja luua mingisuguseid puhverfonde koos sellega vältimatult kaasaskäiva bürokraatiaga. Nagu ma juba ütlesin ja veel kord kordan, ootame ära selle analüüsi, mis me esimese semestri põhjal teeme, vaatame, kui palju selliseid juhtumeid on, ja otsustame juba informeeritud olukorras, ilma poliitilise ja kohati emotsionaalseks muutuva debatita, lähtudes andmetest. See võiks olla mõistlik tee. Ootame ära tulemused, vaatame, kui palju neid juhtumeid on, ja siis otsustame proportsionaalsusest lähtudes, kas lisainstrumendi loomine on põhjendatud või mitte.

15:32 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Helmen Kütt!

15:32 Helmen Kütt

Täna, proua eesistuja! Austatud minister! Kui üliõpilane asus õppima 2013. aastal ja kui tema vanemate sissetulek tuludeklaratsiooni põhjal on 12 eurot suurem, kui on lubatud selle toetuse saamise korral, siis isegi sel juhul, kui üliõpilane õpib ainult viitele, ei saa ta ka edukalt õppija stipendiumi või toetust. Kas te peate seda olukorda õigeks? Järsku oleks põhjust siiski neile, kes õpivad tõepoolest edukalt, ainult viitele või A-dele, anda võimalus taotleda ka nn õpitulemustest sõltuvat toetust?

15:33 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Ma arvan, et neil on õigus taotleda õpitulemustest sõltuvat toetust. Niisugune toetuskeem on olemas.

15:33 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Ester Tuiksoo!

15:33 Ester Tuiksoo

Täna väga, proua juhataja! Austatud minister! Te ütlesite, et neid üliõpilasi, kes on jäänud ilma vajaduspõhisest toetusest, mida makstakse olemasoleva süsteemi alusel, väga palju ei ole. Oleks huvitav teada, kui palju neid siiski on. Kas neid üliõpilasi, kes on selles küsimuses teie või Haridus- ja Teadusministeeriumi poole pöördunud, on üks, kaks, kümme või sada?

15:33 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Minu poole ei ole keegi siamaani pöördunud, ehkki ma olen siit kõnepuldistki öelnud, et seda võiks vabalt teha. Ma sain aru, et rahvasaadik Yana Toomi poole on pöördunud terve patsakas. Ma kindlasti töötan selle patsaka läbi ja annan teile siis informatsiooni, kuidas nende üliõpilaste olukorda saaks leevendada.

15:34 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Kadri Simson!

15:34 Kadri Simson

Lugupeetud minister! Te mainisite ühes oma vastuses, et tudengid on õpitoetuste taotlemisel olnud üllatavalt leiged. Ma täpsustan kolleeg Ester Tuiksoo küsimust. Kui palju protsentuaalselt on avaldusi, mis on esitatud, aga mida ei ole rahuldatud?

15:34 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Ma ütlen teile mälu järgi. Elektroonses keskkonnas esitatud avaldustest, kui ma õigesti mäletan, jäi umbes neljandik rahuldamata. Ma kutsun üles kõiki, kes vähegi tunnevad, et neil võib olla õigus seda toetust saada, julgelt taotlust esitada. Mitte midagi halba ei sünni ka sellest, kui tuleb negatiivne otsus. Ärgem muretsegem selle pärast, kui palju oli äraütlemisi. Muretsegem eelkõige selle pärast, et kõik abivajajad seda toetust saaksid.

15:34 Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu, härra haridus- ja teadusminister! Kas kolleegid soovivad läbirääkimisi pidada? Avan läbirääkimised. Kõigepealt palun kõnepuldi kolleeg Yana Toomi!

15:35 Yana Toom

Proua eesistuja! Seetõttu, kuna esitada saab ainult ühe küsimuse, tahan ma nüüd lihtsalt tsiteerida austatud ministri juttu infotunnis, mis leidis aset eelmise aasta detsembris, kui me samal teemal rääkisime. Ma esitasin siis küsimuse leibkonna- või perekonnapõhise toetuse kohta: "Seletuskirjas seisab, et rahvastikuregistri andmetes on iga laps vanematega seotud. Võib olla ka juhtumeid, kus vanemad on lahutatud, aga registri andmete põhjal on vanemad siiski tuvastatavad ja me eeldame (See tähendab, et seletuskirja autorid eeldavad. – Y. T.), et nad mõlemad oma last toetavad. Aga samas, perekonnaseaduse peatükis "Põlvnemisest tulenev ülalpidamiskohustus" on selgelt kirjas, et last tuleb toetada – ükskõik millist last – kuni tema 18. eluaastani, aga kui ta õpib gümnaasiumis või kutseõppeasutuses, siis 21. eluaastani. Millele me siis tuginame, eeldades, et vanemad oma üliõpilasest last nii pikalt toetavad, kui näiteks kohus määrab alimene vaid kuni lapse 18-aastaseks saamiseni?" Seda küsisin ma ministrilt. Selle peale vastas minister nõnda: "Me võime muidugi ette kujutada, et me elame maailmas, kus ainukesed kohustused tulenevad seadustest. Aga ometigi olen ma veendunud, et mitte ainult mina, vaid ka kõik teised siin saalis viibijad on oma üliõpilastest lapsi kas toetanud või valmis toetama kuni nende õpingute lõpuni, vastavalt majanduslikele võimalustele muidugi. Kui te (See tähendab mina – Y. T.) tõepoolest peate vajalikuks, et see kohustus tuleks sätestada seaduses, siis võib niisuguse seaduseelnõu algatada ja seda Riigikogus menetleda." Ma loodan, et ükskord haridusministeerium seda ka teeb, sest seni on jäänud täiesti arusaamatuks, millele me tuginame oma lootuses, et üks lohakas või lihtsalt vaene inimene on võimeline oma last nii pikalt toetama. Aitäh!

15:36 Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Mailis Reps, kust sa soovid esineda, kas puldist? Palun, kolleeg Mailis Reps!

15:37 Mailis Reps

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Hea minister! Selge on see, et see ei ole esimene kord, kui me räägime väga olulisel teemal, mis puudutab kogu kõrgharidusreformi.

Kõrgharidusreformi eesmärk oli võimaldada tasuta kõrgharidust igale noorele. On selge, et astunud sammud on õiged. Järgmiste aastate väga väike gümnaasiumilõpetajate hulk toob paratamatult kaasa olukorra, kus me peame omavahel kvaliteedis kokku leppima, meil ei ole enam põhjust rääkida väga suurest konkursist ülikoolikohtadele. Astunud sammud, mille eesmärk oli järk-järgult üle minna tasuta kõrgharidusele, pidid kõigile nendele noortele, kes tahavad õpingutele pühenduda, pakkuma tasuta õppimise võimalust koos stipendiumi või toetusega.

Arutelud vajaduspõhise õppetoetuse üle olid Riigikogu saalis suhteliselt põgusad, küll aga olid need komisjonis üsnagi elavad. Seesama vaidlus leibkond *versus* perekond oli ka siis üleval. Kuigi peab ütleva, et sotsiaaldemokraatide uue eelnõu tõttu, mida eelmisel aastal väga pikalt menetleti, tuli nii mitmelegi koalitsiooni liikmele üllatusena õppetoetuste ja õppelaenu seaduses esitatud leibkonna uus kontseptsioon. Sisuliselt on tegemist täiesti teise lähenemisega, kui on sotsiaalsüsteemis, kus lähtutakse reaalselt koos elavatest inimestest, mitte sellest, et kuskil maailma avarustes võib juhuslikult olemas olla üliõpilase üks bioloogiline vanem, kellel meie seaduste järgi peaks olema kohustus oma last üleval pidada. Arvestatav osa lastest, keda kasvatab üks vanem, elab ema juures, ainult emaga koos elavaid lapsi on aina rohkem ja rohkem. See, et 18 aasta jooksul ei suudeta sageli elatiseküsimust lahendada, peaks olema Riigikogu liikmetele ja kindlasti ka valitsusliikmetele nüüdseks selge. Kui aga laps jõuab ülikoolivanusesse, miks me siis järsku arvame, et see vanem, kes ei ole suutnud kõik need aastad elatist maksta, hakkab ülikoolis õppivat noort inimest toetama? See, et noor inimene, kes võib olla pärit väga vaesest leibkonnast, võib vajaduspõhisest õppetoetusest ilma jääda ainult sellepärast, et kuskil peaks olema tema bioloogiline vanem, kes oleks pidanud teda juba siamaani toetama, on enam kui liias. Seetõttu kutsun veel kord nii koalitsiooni kui ka haridus- ja teadusministrit üles vaatama seda probleemi selle pilguga, et leida noorele inimesele vajalik lahendus. Tõenäoliselt ei ole küsimus ainult selles, et üliõpilasi on halvasti teavitatud. Reaalne elu võib põhjustada selle, et ühe bioloogilise vanema tõttu, kes oma last toetanud ei ole, peab see väga raskes olukorras olev noor inimene minema tööle, sest ta ei saa taotleda vajaduspõhist õppetoetust. Lahenduse leidmine peaks olema meie kõigi eesmärk, olgu selle lahenduse nimetus siis puhvertsoon, paindlikkus või ülikooli kiire võimalus sekkuda. Aga siin on kindlasti vaja muud kui lihtsad ja odavad statistilised lahendused. Aitäh!

15:42 Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised ja lõpetan ka selle arupärimise arutelu.

---

2. 15:42 Arupärimine erikoolide probleemide kohta (nr 380)

15:42 Esimees Ene Ergma

Järgmine arupärimine on Riigikogu liikmete Urbo Vaarmanni, Yana Toomi, Viktor Vassiljevi, Eldar Efendijevi, Enn Eesmaa, Lauri Laasi, Vladimir Velmani, Valeri Korbi, Mihhail Stalnuhhini, Kadri Simsoni ja Peeter Võsa 27. jaanuaril esitatud arupärimine erikoolide probleemide kohta. Ma palun kõnepulti kolleeg Urbo Vaarmanni!

15:42 Urbo Vaarmann

Lugupeetud esimees! Lugupeetud kolleegid! Lugupeetud minister! Minu arupärimine on koostatud Tapa Erikoolis toimunud mässu tõttu. Tahan arupärimise tekstile juurde lisada, et peale seda, kui arupärimine sai üle antud ja kogu see jama seal juhtus, üritasin ma kooliga suhelda. Ma ei ole vist ainuke inimene, kes on seda üritanud. Aga koolil on keelatud suhelda ja kahjuks sealt enam vastuseid ei saa, öeldakse, et tuleb suhelda ainult ministeeriumiga. Aga nüüd arupärimise enda juurde.

Tapa Erikoolis toimus mäss, mis tipnes akende sissepeksmisega, pedagoogide ründamisega ja õpilaste massilise põgenemisega õppeasutusest. Õnneks saadi põgenenud inimesed kiiresti kätte ja toimetati kooli tagasi, osa neist viidi arestimajja, kui ma ei eksiks, siis oli selliseid inimesi viis.

Koolis tekitab probleeme asjaolu, et eri riskitasemega õpilased viibivad koos. Kooliruumid on korraldatud niimoodi, et 12-aastased lapsed, kellel on lihtsalt õpiraskused, ja 17-aastased staažikad

kurjategijad, kes on juba olnud Viru vanglas, saavad olla koos samades ruumides. See tekitab koolis mitmesuguseid probleeme.

Erikoolides on tööl järelevalvetöötajad, kes peavad hakkama saama korra tagamisega nende noorte hulgas, kellest paljud on juba mõnda aega vanglas veetnud. Kui tavalise järelevalvetöötaja palgatase on umbes 480 eurot, nagu ma olen aru saanud, siis samasugust tööd tegevate vanglaametnike palgatase on umbes 1200 eurot, ometi tuleb mõlemal tegelda suhteliselt sarnaste konfliktidega. Seetõttu on keeruline leida erikoolidesse järelevalvetöötajaid, sest palk on madal ja töö raske. Soovime saada oma küsimustele vastuseid. Aitäh!

15:44 Esimees Ene Ergma

Suur tänu, kolleeg Urbo Vaarmann! Palun kõnepulti haridus- ja teadusministri!

15:44 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Lugupeetud eesistuja! Head küsijad! Tõepoolest, olukord Tapa koolis ei ole niisugune, nagu me tahaksime. Selleks et aastate jooksul kuhjunud probleeme lahendada, on kõige mõistlikum tagada spetsialistidele ja töötajatele töörahu ning vältida kooli kasvandike eksponeerimist, ülemäärast avalikku tähelepanu ja muid ettevõtmisi, olgu siis poliitilises mõttes või heast südamest initsieeritud, mis teevad käitumis- ja psüühikahäiretega lastega tegelemise keerukamaks, mitte lihtsamaks. Olen selle palvega pöördunud meedia poole ja mul on hea meel, et ajakirjandus on mõistnud vaoshoitud lähenemise põhjendatust.

Nüüd vastan küsimustele. Tõepoolest olid kuni 2013. aasta lõpuni Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud riigi pidamisel olevate HEV-koolide õpetajatele sõltuvalt kooli tüübist 10–25% kõrgemad palgamäärad. 25% kõrgem palga alammäär oli kasvatus eritingimusi vajavate ning tundeelu- ja käitumishäirega õpilaste koolide õpetajatel. Neid koole haldab Haridus- ja Teadusministeerium ning nende töötasufondi planeerimisel lähtutakse riigikoolide palgakorralduse raamjuhendist. Ka varasematel aastatel ei olnud haridusliku erivajadusega lastega töötavale personalile ette nähtud mingit lisatasu, küll aga oli nende õpetajate palga alammäär kõrgem. Nagu te väga hästi teate, ei ole me pidanud otstarbekaks seaduse alusel kehtestada erinevaid palgamäärasid eri õpetajakategooriatele. See aga ei tähenda, et me ei peaks palku koolides diferentseerima, kusjuures oluliselt rohkem kui seni. Oleme selleks otstarbeks kõikidele koolidele, nii kohaliku omavalitsuse kui ka riigikoolidele eraldanud lisavahendeid. Sealjuures tuleb kindlasti arvestada ka kõrgema palga vajadust haridusliku erivajadusega laste koolides. Konkreetsemalt Tapa juhtumit silmas pidades võib öelda, et Tapa Erikoolis maksti 2013. aastal töötasu ühe õpetaja ametikoha kohta 1014 eurot kuus, mis on ligi 10% rohkem kui tavakoolis. Lisaks kõrgemale töötasule on erikoolis oluline tagada lastega vahetult tegelevate spetsialistide piisav hulk õpilase kohta ja nende ettevalmistus. Praegu õpib Tapa Erikoolis 38 õpilast ja töötajaid on 58, st iga õpilase kohta 1,5 töötajat.

Teine küsimus: "On teada, et erikooli järelevalvetöötaja palk on kordades väiksem kui vanglas noorte üksuses töötava valvuri brutopalk. Kas Te ei leia, et erikoolide töötajad on selgelt alamakstud ning mil määral tuleks Teie hinnangul palku kasvatada?" Mulle ei ole teada, et erikooli järelevalvetöötaja palk oleks mitu korda väiksem kui vangla noorteüksuses töötava valvuri brutopalk. Vanglaametnike reaalsel töötasu oskab kommenteerida justiitsminister. Mulle ei ole jäänud muljet, et ta leiaks, et need ametnikud ei ole alamakstud. Kõik Eesti töötajad on alamakstud. Aga Justiitsministeeriumi veebilehe andmetel on vanglavalvurite palk võrreldav erikoolide järelevalvetöötajate töötasuga. Vanglavalvuri töötasu algab sõltuvalt kvalifikatsioonist 490 eurost ning küünib 1300 euroni. Ministeerium on erikoolidele eraldanud keskmiselt 800 eurot ühe järelevalvetöötaja ametikoha kohta kuus, mis on enam-vähem vangla- või järelevalveametnike keskmine palk. Seetõttu ei pea paika arvamus, just nagu oleks järelevalvetöötaja palk mitu korda väiksem kui vangla noorteüksuses töötava valvuri brutopalk. Personalipoliitilised otsused, sh palgaotsused, teeb kooli direktor. Näiteks makstakse Kaagvere Erikoolis järelevalvetöötajatele 844 eurot kuus.

On siiski veel üks asjaolu, millele pean vajalikuks tähelepanu juhtida. Oleme tasapisi liikunud selles suunas, et käitumis- ja psüühikahäiretega lastele ettenähtud kooli ja seal loodud eriõpingimusi ei käsitletaks samal tasemel, samas retoorikas, samas võtmes, samas suhtes kui vanglat või noortevanglat. Tegemist on põhimõttelise muudatusega lähenemises, mille me saime pärandiks endisest süsteemist. Me liigume selle teadvustamise suunas, et tegemist on lastega, kes vajavad õppe- ja kasvatustöö eritingimusi, kusjuures need tingimused ei ole karistusliku, vaid pigem toetava ja abistava eesmärgiga.

Loodan, head rahvasaadikud, et te jagate seda seisukohta, mille me oleme püüdnud sõnastada hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse kontseptsioonis ja mida haridusministeerium viib ellu erikoolides toimivas igapäevatoos.

Osaliselt olen nüüd vastanud ka kolmandale küsimusele, mis kõlab nii: "Erikoolide töötajad on kurtnud, et neil puuduvad reaalsed karistusvõimalused ning seetõttu sõidavad õpilased nende korraldustest selgelt üle. Kuidas plaanite korrigeerida kasvatajate õigusi?" Hea küsija! Erikool ei ole karistusasutus. Erikoolis kasutatavad võimalused on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning alaealise mõjutusvahendite seaduses. Lisaks on kohus andnud õiguse laste teatud vabadusi koolis viibimise ajal piirata. Vabaduste piiramise võimalus ongi oma olemuselt karistusliku efektiga. Mil viisil on kool suutnud neid õigusi laste käitumise kujundamises kasutada, on kooli töökorralduse küsimus. Meil on koole, kus see toimib hästi, aga on kahjuks olnud ka juhtumeid, kui kooli töökorraldus ei ole olnud niisugusel tasemel, nagu me oleksime tahtnud näha. Võrreldes erikoolide ja teiste üldhariduskoolide võimalusi laste käitumist mõjutada, on ilmne, et seaduses on täiesti proportsionaalselt antud erikoolidele lisavõimalusi. Kavandatud uue seadusega (Haridus- ja Teadusministeeriumis on valminud lapse õiguserikkumise juhtumisse sekkumise seaduse eelnõu) ning uute koolihoonetega paranevad võimalused, et õppe- ja kasvatustegevus lähtuks iga lapse riskidest ja vajadustest, mis erinevalt praegusest olukorrast lubaks iga lapse vajadustele palju individuaalsemalt läheneda.

Neljas küsimus: "Erikoolid töötavad olukorras, kus samade seinte vahel on koos nii 12-aastane väike vargapoiss kui 17-aastane staažikas kurjategija. Kas peate sellist kooseksisteerimist normaalseks ja selles probleemi ei näe? Kuidas on plaanis lahendada tekkinud olukord?" Erikooli õpilased on tõepoolest kuni viieaastase vanusevahega noored. Suurem osa neist on aga 14-16-aastased ning 12- ja 17-aastaseid on erikoolides üksikuid. Tapa Erikooli 38 õpilasest on alla 14-aastasi vaid 4. Kool saab õpilasi vanuse järgi klassidesse või kasvatusrühmadesse jaotada ning tagada nende eraldatuse. Kui erikool soovib avada eraldi kasvatusrühma või väikeklassi, siis piisab, kui ta selleks koolipidaja esindaja poole pöördub. Kindlasti peab erikool õppe- ja kasvatustöö korraldamisel arvestama laste ealiste iseärasustega, aga lisaks tuleb arvestada õpilaste riskitaset, keelt, sugu, määratud õppekava erisusi ja paljusid muid sotsiaalseid, meditsiinilisi, psühholoogilisi ja hariduslikke erivajadusi. Selliste erijoontega arvestamine nõuab tavakooliga võrreldes palju rohkem ressursse. Seetõttu ongi erikoolis tegevuskulu õpilase kohta neli korda suurem kui teistes haridusliku erivajadusega laste koolides ja kuni kümme korda suurem kui tavakoolis, küündides 25 000 – 30 000 euroni aastas. Uue HEV-kontseptsiooni järgi korraldatakse erikoolide võrk ümber lähtuvalt laste käitumisriski tasemest. Sarnase riskitasemega õpilased hakkavad õppima ja elama ühes hoonekompleksis, arvestamata nende sugu, kusjuures nad on eraldi teistest rühmadest. Paraku tuleb tõdeda, et praegused õppehooned ei toeta õppe- ja kasvatustöö neid printsiipe sel määral, nagu me näha tahaksime. Seepärast on ministeerium alustanud erikoolide hoonete renoveerimistoiminguid. Tapa koolihoone ehitushange on välja kuulutatud, veebruari ja märtsi jooksul kuulutatakse välja Kaagvere Erikooli ja Tallinna Konstantin Pätsi Vabaõhukooli hoonete ehitushanked. Hiljemalt 2015. aasta septembriks on kõik kolm kooli uuendatud.

Head kolleegid! Päris pikkade aastate jooksul on nendes koolides ja nende lastega seoses kuhjunud lubamatu hulk probleeme. Seepärast loodan väga, et teil jätkub kannatust aidata kaasa nendele meetmetele, mis me oleme viimaste aastate jooksul Haridus- ja Teadusministeeriumis võtnud, selleks et paremini nende laste hariduslike vajaduste eest hoolitseda. Nagu juba öeldud, kavandatud on uued õppehooned ja koolide juhtimine korraldatakse ümber, ühendades nad ühise administratsiooni alla, mis võimaldab paindlikumalt reageerida eriolukordadele, vahetada kogemusi ja töötajaid, vajaduse korral ka õpilasi, suunates neid sinna, kus nende arenguks ja õpinguteks on parimad tingimused. Vähetähtis ei ole seegi, et hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse kontseptsioon on lõpuks koostatud ja selle alusel on võimalik neid probleeme süsteemsemalt lahendada. Viimasena osutan muudatustele seadustes. Karistusliku suunitlusega lähenemiselt minnakse üle toetava suunitlusega lähenemisele. Selleks on ette valmistatud lapse õiguserikkumise juhtumisse sekkumise seaduse eelnõu, mis, ma loodan, veel enne suurt suve teie laudadele jõuab. Tänan tähelepanu eest!

15:56 Esimees Ene Ergma

Suur tänu, härra minister! Asume küsimuste juurde. Palun, kolleeg Heljo Pikhof!

15:57 Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud minister! Haridus- ja Teadusministeerium on 2011. aasta juunist valmistanud ette täiesti uut alaealiste erikohtlemise süsteemi ja sellekohast seadust. Möödunud aastal saadeti see eelnõu kooskõlastusringile. Nagu te juba ütlesite, see on lapse õiguserikkumise juhtumisse sekkumise seaduse eelnõu. Kuna see eelnõu polnud aga isegi kõige olulisemate partneritega läbi räägitud, siis pole seda tänaseni kooskõlastatud. Küsimus ongi selles, kas te olete kindel, et see ikkagi kooskõlastatakse ja enne ka partneritega läbi räägitakse.

15:57 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Hea küsija! Seda etteheidet, et see eelnõu partneritega läbi räägitud ei olnud, ma küll kuidagi omaks võtta ei taha. Pigem räägiti liiga palju ja liiga kaua, võib-olla oleks läbirääkimisi saanud intensiivsemalt ja efektiivsemalt toimetada. Aga peamised probleemid, mis selle konkreetse seaduseelnõuga tekkisid, olid mõned, ütleme, üldisemat plaani eriarvamused Sotsiaalministeeriumiga. Need puudutasid seda, kas lapse õiguserikkumise juhtumisse sekkumise seaduse eelnõu ei tuleks menetleda lastekaitse seaduse raamides, nii nagu ideoloogia ette näeb. Õiguserikkumistesse sekkumine ei peaks olema mitte karistava iseloomuga, vaid lihtsalt osa lastekaitsetegevusest. See üldpoliitiline arutelu on pooleli. Aga ma olen optimistlik, ma ei näe valitsuses väga suuri sisulisi takistusi selle seaduseelnõu Riigikokku suunamisel veel enne suurt suve. Ma usun, et te saate seda eelnõu ka Riigikogus paremaks teha, võrreldes sellega, mis kuju ta valitsuses saanud on. Aga ma väga loodan, et nii seaduses kui ka igapäevases praktikas järgitakse seda põhimõtet, mida me hädasti vajame, ning minnakse karistuskeskselt ja repressiivselt lähenemiselt üle toetavale lähenemisele.

15:58 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Urbo Vaarmann!

15:59 Urbo Vaarmann

Aitäh! Lugupeetud minister! Ma tulen tagasi selle seaduse juurde, millest on väga pikka aega räägitud. Nüüd on osa kooli töötajaid saanud kriminaalsüüdistuse. Minu arvates me ei mõtle, mida edasi teha, vaid eitame probleeme. Kas siin ei teki natuke koomiline olukord?

15:59 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Ma palun vabandust, aga ega ma küsimusest aru küll ei saanud. Koomikat ma selles olukorras sugugi ei näe. Kui teie arvate, et selle üle oleks põhjust naerda, siis ma ei oska seda kuidagi kommenteerida. Mis puudutab Tapa Erikoolis toimunut ja ka praegu toimuvat, siis ma juba ütlesin, et minu arvates ei oleks mõistlik pühendada sellele ülemäärast politiseeritud tähelepanu, ka ei saa pidada olukorda koomiliseks. Pigem tuleks ekspertidele ja teistele inimestele, kes nende probleemide lahendamiseга ametis on, anda võimalus selle tööga edasi minna. Meil tuleb oma tööd teha. Seaduseelnõu on ette valmistatud ja ju ta jõuab valitsusest ka Riigikokku. Nagu öeldud, naermisväärset ei ole siin midagi, tegemist on tõsise probleemiga, mis on kahetsusväärset aastaid lahendamata olnud.

16:00 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Mailis Repts!

16:01 Mailis Repts

Aitäh, lugupeetud Riigikogu esinaine! Hea minister! Täna küsimuste-vastuste voorust ei saanud kuigipalju informatsiooni ei meie ega kahjuks ka kõik need, kes lootsid mingitki vastust oma küsimustele saada. Mis on ministeeriumi konkreetset sammud, millega riik tuleb probleemi lahendamisel appi ja püüab leida koos lahendusi, kui välja arvata sisejuurdlus ja kooli juhtkonna süüdistamine? See, et te ütlete, et selle juhtumi kajastamine on politiseeritud või ühiskond pöörab sellele ebatervet tähelepanu, on üks lähenemine. Ärme räägime sellest. Küllap tuleb järgmine skandaal. Nii juhtus Kaagveres, kus tegelikult midagi peale seda ei muutunud, nii juhtus Nõmme ajutises varjupaigas, kui ka tegelikult riigi lähenemises midagi ei muutunud. Nüüd on kõne all Tapa. Millised on need konkreetset sammud?

16:02 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Hea küsija! Ma lugesin ka teie pressiteadet ja see tegi mind lihtsalt kurvaks. Sellest kiirgub soovimatust probleemidele konstruktiivselt läheneda. Kui teie arvates ei piisa nendest sammudest, mis on astunud kontseptuaalsel tasemel ja seadusandluse tasemel, kui teie arvates ei piisa sellest, et on muudetud kooli õppekeskkonda ning operatiivselt on selle kooli tegevuse toetamiseks sinna suunatud lisaks spetsialiste, vajaduse järgi on eraldatud lisavahendeid ja on tugevdatud kooli juhtimist, siis jääb mul üle ainult küsida, mis on piisav. Ma tahan põhimõtteliselt ümber lükata teie järgmise väite: "Kindlasti loodame ministrilt kuulda konkreetsete ja sisuliste sammude kohta, mida valitsus antud küsimuses astuma hakkab. Selle asemel, et kuulda järjekordset sisutühja kooli süüdistamist." Kes ja milles on kooli süüdistanud, jääb minule arusaamatuks. Jäägu küsija ja selle teema politiseerija südametunnistusele see, kuidas see kõik mõjub koolikollektiivile ja õpilastele, kes selles koolis õpivad.

16:02 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Inara Luigas!

16:03 Inara Luigas

Äitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Te ütlesite õigesti, et selliseid teemasid ei tohi poliitilise tähelepanuga koormata ja siin ei tohi poliitikat teha. Tuleb pigem kaasa tunda kõikidele nendele, kes seal koolis viibivad ja nende õpilastega töötavad. Täna vestlusest jäi aga justkui mulje, et riik alles kavatseb midagi tegema hakata, uus seadus jõuab siia võib-olla enne suurt suve, koolis tehakse ehituslikke ümberkorraldusi jne. Kas te ei arva, et tegelikult võiks ministeerium kiiremas korras sinna appi minna, kas rahaliselt või lisatööjõuga, võiks midagi luua, mis lihtsustaks olukorda seal koolis? On ju olemas näiteks Vabariigi Valitsuse reserv, mille abil saaks kiirendada kooli olukorra parandamist.

16:04 Haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo

Hea küsija! Kõik teie nimetatud sammud on juba astunud. Ma olen ise seal kohapeal käinud, peaaegu iga päev on seal kohal ministeeriumi ja teiste koolide spetsialistid, et olukorrale lahendust leida. Ma arvan, et te murrate üleliigse jõuga sisse täiesti avatud uksest. Kõik need sammud on juba ammu astunud, need astuti viivitamatult pärast probleemide ilmnemist. Minu arvates tuleks võtta seda olukorda rahulikult ja nagu juba öeldud, anda spetsialistidele võimalus töötada. Vaevalt et politiseeritud debatt seda olukorda parandab, pigem see halvendab õhkkonda, mida need inimesed tööks vajavad.

16:04 Esimees Ene Ergma

Rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu veel kord, lugupeetud haridus- ja teadusminister! Avan läbirääkimised. Palun kõnepulti kolleeg Mailis Repsi!

16:05 Mailis Reps

Lugupeetud Riigikogu esinaine! Head kolleegid! See on küll huvitav lähenemine, et kui Riigikogu juhib tähelepanu küsimusele, mis teeb muret sellele koolikollektiivile ja kõigile raskete noortega tegelevatele spetsialistidele, siis nimetab minister seda poliitiliseks debatiks. Heakene küll, aga ma ei usu, et kõik ajakirjanikud, erikoolis töötavad kasvatajad ja eelmisel nädalal Justiitsministeeriumis arutelul üsna krõbeda sõna kaasa öelnud prokuratuuri või politsei esindajad oleksid kõik selles mõttes politiseeritud, nagu härra Aaviksoo silmas pidas.

Tegemist on tõepoolest teemaga, mida on kümme aastat edasi-tagasi veeretatud kui kuuma kartulit. Täna tuldi jälle välja väitega, et on olemas mingi uus eelnõu, mis väidetavalt jõuab meile siia suvel ja peale seda saavad kõik küsimused lahenduse. Ma kardan, et kui järjekordse probleemi lahendamine lükatakse selle taha, siis see ei ole see, mida tahavad Tapa Erikooli ja Kaagvere Erikooli õpetajad ja kasvatajad, ega need inimesed, kes töötavad alaealiste asjade komisjonis või tegelevad noortega politseis. Vastust ootavad ka täiesti tavaliste koolide töötajad, kes on silmitsi olukorraga, kus mõni aasta tagasi veel toimunud süsteemi (võib-olla toimis see aeg-ajalt lünklikult, kuid siiski) ei ole peale kontseptsiooni mitte millegagi asendatud.

Mis siis puudu on? Esiteks, koolis ei ole tingimusi. Teiseks on tekkinud järgmine probleem. Me räägime õiguspõhisest lähenemisest noortele, kes on teinud ära tiiru vanglas või kellel on isegi mitmekordne vanglakogemus. Kui kasvataja, kes on öövalves, paneb selle noore kuhugi üksinda rahunema või teatud

juhtudel, kui noorel on sõltuvus, saadab ta akendeta ruumi, siis on ta sellega noore õigusi rikkunud ja seetõttu algatatakse tema vastu juurdlus. Seetõttu võib tekkida küsimus, mis üldse motiveerib neid inimesi selles koolis töötama.

Me võime siin vaielda poliitilisel või sisulisel tasandil, kas tegemist on õiguste või karistustega. Tegemist on aga asutusega, mis on vangla või eeluurimisvangla alternatiiv. Erikoolis on noorel lisaks sellele, et ta on ühiskonnast eraldatud, võimalus ja õigus õppida ning ta saab selleks ka tuge.

Meil on väga hea meel, et neid noori on ainult alla 100, kui võtta tüdrukud ja poisid kokku. Kui sinna lisada eeluurimise all olevad noored, keda on kümnekond, ja mõned vanglanoored veel juurde, ka siis me räägime väga väikesest osast noortest. Me peaksime leidma konkreetsema lahenduse, mitte tegelema kemplemisega. Kooli sisejuurdluse süüdistamise asemel tuleks tõepoolest anda sisulist tuge ja saata sinna abiväge, et seal oleks inimesi, kes oleksid öövalves kõige raskemate noorte, vanglakogemusega noorte ruumides. Kui veel lubataks sellel kollektiivil normaalselt suhelda ka spetsialistidega väljastpoolt, siis kindlasti oleksime juba sammukese edasi astunud. Tõepoolest, tegemist ei ole vanglaga. Tegemist on erikooliga, kuid mitte ka tavakooliga. Õpetajad ja kasvatajad vajavad siin erituge.

16:10 Esimees Ene Ergma

Aitäh, kolleeg Mailis Reps! Rohkem kõnesoove ei ole. Lõpetan läbirääkimised.

---

3. 16:10 Vaba mikrofon

16:10 Esimees Ene Ergma

Head kolleegid, nüüd on kõikidel peale minu haamrilööki võimalik registreerida ennast esinemiseks vabas mikrofonis. Palun, kolleeg Helmen Kütt!

16:11 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Jaanuari lõpus sain ma kaks kirja. Vaadates tänast päevakorda, kus olid kirjas arupärimised nendelsamadel teemadel, millest räägitakse nendes kirjades, pidasin ma vajalikuks need kirjad ette lugeda.

Esimene kiri on selline: "Olen kolme last üksi kasvatav vallasema. Minu vanem laps õpib ülikoolis. Kui kuulsime, et tuleb tasuta kõrgharidus, olime väga eevil ja uskusime, et ka tema õppimine saab kergem olema. Kõige noorem laps käib alles lasteaias ja keskmine õpib gümnaasiumis. Mõlemad vanemad lapsed on koolis õppinud vaid väga headele hinnetele. Nüüd siis riigist ja abist. Töötan kahe kohaga, et kuidagi toime tulla. Vajaduspõhist üliõpilastoetust meie pere ei saa, sest tuleb välja, et oleme 13 euro võrra rikkamad, kuna 2012. aasta jõulupreemia muutis tuludeklaratsioonis meie andmed selliseks, et septembris 2013 ülikooli õppima asunud tütar toetust ei saa. Ei saa ka vana süsteemi järgi toetust, nn stipendiumi väga edukalt õppimise eest, sest ülikoolis sellised vahendid puuduvad. Vajaduspõhist peretoetust me samuti ei saa, sest kolmas laps, kes vajab küll kulusid ja toetust endiselt pere arvel, on täisealine. Toimetulekutoetust ka mitte. Jälle olen süüdi, et töötan. Talvekuudel, detsembris, üritasin seda taotleda. Selgus, et olen 25 euro võrra rikkam, vaatamata sellele, et novembris olin haiguse tõttu töölt ära. Ei saa taotleda ka vajaduspõhist peretoetust omavalitsusest, olen jälle rikas. Miks on nii, et peaminister, sotsiaalminister ja justiitsminister arupärimistele vastates rõhutavad seda, et küsijad liialdavad, tegelikult on statistika ja Eurostati järgi kõik kõige paremas korras? Miks on aga nii, et palgapäeval maksan arved, gümnaasisti koolitoidu, lasteaiakoha ja toidu eest ning üliõpilase üürikulud ja pean võtma appi kõik oskused, nipid ja kavalused, kuidas peret ja ka üliõpilast toita? Kui ma ei õmbleks öösel endale ja lastele riideid, kui ma ei kasvataks ise linnalähedasel maalapil porgandeid, kartuleid ja muud köögivilja, kui ma ei rabeleks kahel kohal töötada, siis ma toime ei tuleks. Ma ei ole laisk ega soovi kindlasti olla abivajaja ja, käsi pikal, abi otsimas käia. Aga uskuge, oma lastele soovin paremat elu ja hetkel tundub, et see on küll mujal riigis. Minu lapsed on tulevikus kellegi pensionimaksjad. Miks siis täna on nad olukorras, et riik nende kasvamist ei toeta? Minu töökollektiivis on mitmed naised, kes juba aastaid ootavad kohtuotsuse alusel oma abikaasalt elatisraha. Kui kuulsin, kuidas justiitsminister elatisrahafondi teemadel rääkides rõhutas, et tema pole nõus, et ausad maksumaksjad peavad maksma fondi, mis laste kasvatamist toetab, siis tundus kummaline, et vangide ülalpidamise eest maksame me

kõik, ausad maksumaksjad, ja keegi ei küsi, kas oleme nõus. Mina ei ole nõus, et jälle teeb valitsus kingituse ja 21% asemel hakkab tulumaks olema 20%. Põhjendatakse sellega, et igaüks teeb ise oma rahaga, mida tahab. Mida ma saan endale lubada 3.80 eest koos rohkem, kui näiteks riigikogulane, minister või peaminister saavad 40 eurot koos rohkem kätte? Miks ei mõelda, mida tegelikult, õiglustunnet arvestades, inimesed ootavad?"

Proua Aime Kuum Viljandimaalt on kirjutanud kirja, mis on pealkirjastatud "Suhtumise muutmisest". See puudutab 23. jaanuari Riigikogu infotundi. Selle tekst on järgmine: "Hiljutises Riigikogu infotunnis rõhutas peaminister, et riigi abi vastava fondi näol ei ole võluvits, mis aitaks elatusraha maksmisest kõrvalehoidjate tõttu kitsikusse sattunud lapsi, vaid põhiline on muuta kõigi suhtumist neisse, kes oma vanema- (enamasti isa-) kohustusi ei täida. Ilmselt ei ole toetuseta jäänud lastele sellest arvamusest suurt abi loota, rohkem aitaks ikka kindla rahasumma laekumine. "Abistame neid, kes ennast ise aidata suudavad" on kaua olnud seisukoht, millest lähtutakse meie riigis. Nähtavasti on aeg ka seda suhtumist revideerida. Ja kas ei peaks valitsus probleemide eiramise asemel muutma suhtumist ja alustama endast, otsides võimalusi aidata neid, kes seda ise ei suuda? On ju lapsed meie tulevik." Tänan!

16:14 Esimees Ene Ergma

Tänan! Palun, kolleeg Mihhail Stalnuhhin!

16:15 Mihhail Stalnuhhin

Proua juhataja! Lugupeetud kolleegid! Jätkan sealt, kus kolleeg lõpetas. Oleme harjunud ütleva, et lapsed on meie tulevik, aga vaat ei tea, kas ikka on, sest üks valitsuskaliteerakond kohe kindlalt nii ei arva. Kõige pehmem, mida ma nende kohta kuulnud olen, on see, et nad on ikka parajad mõlakad, need IRL-ikad. Jutt on sellest samast haridussüsteemist.

Eelmisel nädalal nimelt kõlas Aurora kahuripauk. Seda vist keegi ei märganud, omavalitsustes ainult võpatati, kui saadi kätte haridusministeeriumi kiri, milles selgitati, milline on sel ja järgmisel õppeaastal koolide finantseerimise süsteem. Lugupeetud kolleegid! Need ebameeldivad küsimused, millele vastamise eest haridusminister siin saalis nii mis hirmus kõrvale hiilis ja need maha vaikus, selleks et rahu oleks majas, on lõppude lõpuks otsustatud nii, nagu nemad seda tahtsid.

Praegu näitavad esimesed arvutused seda, mida me kartsime. Lähiajal on üle poole gümnaasiumidest väga suurtes rahastamisraskustes ja tõenäoliselt need koolid suletakse. Tänapäeva maailmas saab edukalt hakkama ainult hästi haritud inimestega riik. Aga mida praegu tehakse? Gümnaasiumid hakkavad üksteise järel kaduma. See, mis üle terve riigi juba toimub, saab lisatempot juurde. Selle asemel et kindlustada igale lapsele võimalus gümnaasiumiharidust saada, võetakse see võimalus väga-väga paljude valdade ja linnade lastelt lihtsalt ära. Nad pannakse valiku ette, kas piirdudagi põhiharidusega või kolida oma koduvallast või -asulast ära. See on lihtsalt uskumatu.

Kuidas saab üks erakond, ma mõtlen IRL-i, nii oma riiki ja rahvast vihata? Minu arvates on see kujutlematu. Muuseas, siin on üks naljakas külg ka. IRL on hariduse eest juba pikki aastaid vastutanud. Praegu luuakse sellised finantstingimused, et kogu Eestis hakatakse gümnaasiume kinni panema. Mina isiklikult ennustan, et sellel aastal kaob umbes 50 gümnaasiumi. Need arvutused on ammu läbi tehtud. Samal ajal needsamad IRL-i esindajad esitavad Tallinna volikogus arupärimisi selle kohta, et Tallinn on sunnitud mõned gümnaasiumid ühendama. See tähendab lihtsalt seda, et mõned koolinimed kaovad. Ühe käega võtab IRL raha ära, aga siis hakkab õigust nõudma ja küsib, miks koole kinni pannakse. Mul pole sugugi lõbus siin seista ja seda teile rääkida. Mulle tundus sügisel, et IRL on aru pähe võtnud, lõppude lõpuks on aru saadud, et Eesti on olemas nii kaua, kui on olemas omavalitsus. Aga omavalitsus saab olla ainult siis, kui keset seda küla või asulat seisab kool. Kool on selle alus, kusjuures mitte vangla ega erikool, millest siin täna räägiti, vaid tavaline põhikool koos gümnaasiumiga. Ja gümnaasium peab olema. Lihtsalt põhikool ei saavuta mitte kunagi sellist taset nagu see kool, kus on nii põhikooli- kui ka gümnaasiumiaste. Seda on tuhat korda räägitud ja sadu kordi tõestatud.

Jätame meelde selle veebruari, selle Aurora kahuripaugu. Ma arvan, et kõik negatiivsed protsessid, mis Eestis praegu toimuvad, saavad kiirendust juurde. Sellest kõigest ei tule mitte midagi positiivset, ainult negatiivset. Jah, 2% SKT-st läheb riigikaitsele. Annaks jumal, et 20, 30 või 40 aasta pärast oleks, mida kaitsta, sest kui haridussüsteem hakkab niiviisi muutuma, siis tõenäoliselt seda ei ole. Aitäh!

16:20 Esimees Ene Ergma

Palun, kolleeg Valeri Korb!

16:21 Valeri Korb

Head kolleegid! Möödunud nädalal sai käidud rääkimas kohalike omavalitsuste ametnikega. Kõigil neil on üks väga suur mure. See on seotud sellega, et Rahandusministeerium on esitanud Vabariigi Valitsusele määruse "2014. aasta riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud tasandus- ja toetusfondi jaotus ning jaotamise ulatus, tingimused ja kord" eelnõu. Kohalike omavalitsuste juhtidele, nendele inimestele, kes omavalitsustes töötavad ja on seotud finantsteemadega, ei ole selge, kuidas omavalitsused saavad hakkama õpetajatele töötasu ja klassijuhatajatasu maksimisega. Riiklikult kehtestatud uue miinimumpalga määra alused ei anna võimalust teha seda sellises ulatuses, nagu varem oli õpetajatele lubatud. Me mäletame, et kui me siin saalis arutasime ja kinnitasime riigieelarvet, siis hariduskulud pidid võimaldama tõsta õpetajate palka 12%. Kui me aga nüüd neid arve vaatame, siis näeme, et selleks piisab raha ainult neljandikul omavalitsustel.

Ma võtsin välja arvud Kohtla-Järve kohta. Personalikuludeks ette nähtud summad küll suurenesid 41 800 euro võrra eelmise aastaga võrreldes, aga meie linnale tähendab see alla 1% kasvu. See tähendab, et 2014. aastal on tõesti suur mure, kuidas edasi minna.

Võib kindlalt öelda, et määruse põhjal otsustades puuduvad vahendid koolieelsete lasteasutuste pedagoogide täienduskoolituste, õpilaskogude, keelekümbelklasside õpetajate kõrgema palgaastme ning vene õppekeele klasside eesti keele rühmatundide jaoks. Kõige huvitavam on see, et Rahandusministeeriumi andmetel on need vahendid üle viidud Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarvesse. Kohalikes omavalitsustes ei ole selge, millises ulatuses ja kuidas on võimalik neid vahendeid saada. Vahendite jaotamise süsteem ei ole läbipaistev.

On veel üks suur küsimus. Milleks oli vaja see süsteem nii keeruliseks teha? 2013. aastal oli vahendite jaotus selge igale kohalikule omavalitsusele ja koolidirektorile. Minu arvates peaksid ministrid ning Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Rahandusministeeriumi ametnikud hoolega mõtlema, kuidas viia ellu neid lubadusi, mis ministrid on siit puldist õpetajatele andnud. Aitäh!

16:24 Esimees Ene Ergma

Suur tänu! Rohkem kõnesoove ei ole. Head kolleegid, istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 16.25.